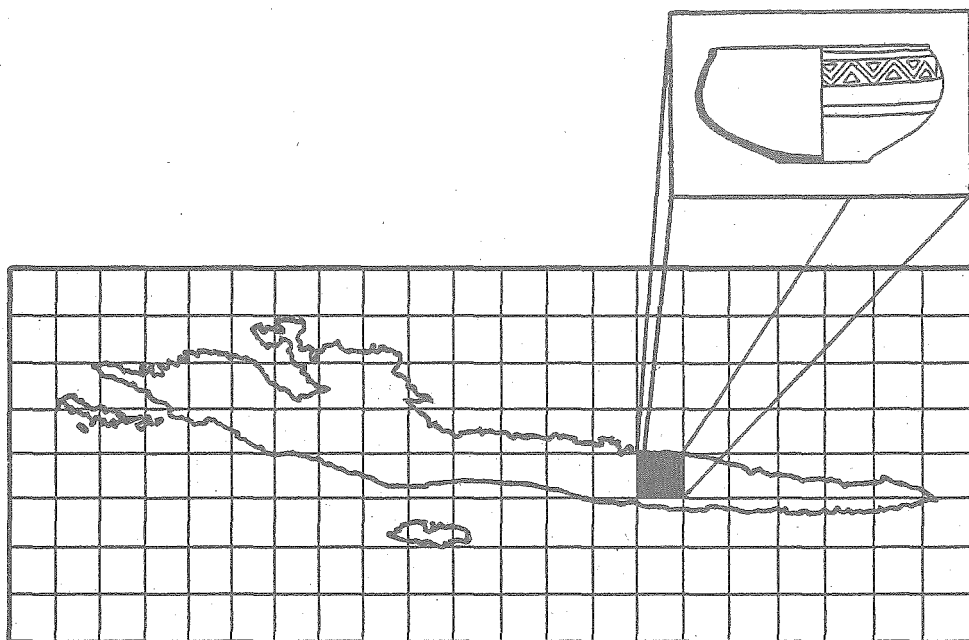

Napovedovanje preteklosti – uporaba GIS-a v arheološki študiji otoka Hvara

(Zoran Stančič in Vincent Gaffney, Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1991)

Jeseni 1991 je pri Znanstvenem inštitutu Filozofske fakultete izšla knjižica *Napovedovanje preteklosti – uporaba GIS-a v arheološki študiji otoka Hvara*. Na približno stotih straneh ter v dobrih šestdesetih ilustracijah, od teh štirih barvnih in osmih tabelah, podaja bralcem nekaj informacij o aplikacijah tehnologije GIS-a v arheoloških regionalnih raziskavah. Delo je pravzaprav rezultat dolgoletnega sodelovanja Oddelka za arheologijo ljubljanske Univerze s številnimi slovenskimi, hrvaškimi, srbskimi, angleškimi, kanadskimi in ameriškimi inštitucijami, med katerimi je treba omeniti zlasti Arheološki muzej v Splitu, Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine otoka Hvara in Arkansas Archaeological Survey, ZDA. Delo je naprodaj pri izdajatelju na Aškerčevi 12 ali v knjigarni Mladinske knjige pri Konzorciju.

Namen knjižice je relativno skromen: predstaviti analitične zmožnosti GIS-a arheologom in širšemu krogu strokovnjakov s področja družboslovja in humanistike. Vsebina je razdeljena na dva dela. V prvem so kratko predstavljeni osnovni koncepti in načela GIS-a. Ta del je namenjen predvsem začetnikom in bo geodetski publiki, ki GIS že detajlno pozna, verjetno nezanimiv. Upamo pa, da bo bralcem Geodetskega

vestnika toliko bolj zanimiv drugi, obširnejši del knjižice, ki predstavlja regionalne arheološke raziskave. Čiste arheologije je v knjižici relativno malo, zgolj toliko, da dobi bralec osnovni vpogled v kronologijo in stanje raziskav. Tudi teoretski pristopi bodo marsikoga spominjali na znane prostorske modele, ki si jih je arheološka znanost izposodila pri geografiji. Predstavljene so različne specialistične študije posameznih arheoloških problemov z uporabo GIS tehnologije, predvsem pa se osredotoča na probleme definicije vplivnih območij in meja arheoloških najdišč, analize ekonomskih potencialov posameznih skupnosti ter izdelave prediktivnega modela poselitve in komunikacij v preteklosti. Ob nekdanj uspešnih aplikacijah je predstavljena tudi študija, ki zaradi pomanjkljivih podatkov ni dala rezultatov.

Skratka, gre za delo, ki v nasprotju z lokacijskimi informacijskimi sistemi promovira analitične zmožnosti rastrsko orientiranih GIS-ov. Nekateri rezultati študije so bili zelo na kratko predstavljeni geodetski javnosti v prispevku enega od avtorjev pod naslovom Opazovanje sedanjosti za spoznavanje preteklosti – GIS v arheologiji (Geodetski vestnik, 1991 (35), šte. 2, 72-76).

Končno velja poudariti, da je bilo terensko in raziskovalno delo opravljeno v sodelovanju s številnimi institucijami v zares široko zastavljenem mednarodnem Projektu Hvar. Projekta so se med drugimi udeležili strokovnjaki in študentje iz vseh univerz na ozemlju bivše Jugoslavije, kjer se poučuje arheologija. Knjižico lahko danes razumemo kot bojazen, da nas politična realnost iz dneva v dan bolj ločuje, in upanje, da znanost lahko pomeni vez tako na strokovni kot tudi na osebni ravni.

mag. Zoran Stančič

Prispelo za objavo: 21.2.1992